

2013-14

Χειμερινό εξάμηνο

Μεταπτυχιακό σεμινάριο: Πόλεμος και Ειρήνη. Ο πόλεμος ως «καθολικό κοινωνικό γεγονός»

Άννα Μαχαιριά

Το σεμινάριο συγκροτείται σε δύο ενότητες. Η πρώτη είναι μια μάλλον φιλοσοφική εξέταση του φαινομένου του πολέμου όπως προκύπτει από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται έργα των: Θουκυδίδη, Nicolas Machiavel, Grotius, Thomas Hobbes, Emmanuel Kant, Jean-Jacques Rousseau, Friedrich Hegel, Karl Marx, Friedrich Engels, Raymond Aron. Προσπαθούμε σε πρώτη φάση να συνθέσουμε μια εικόνα για τον πόλεμο στην ιστορία της πολιτικής σκέψης, όπου αυτός είτε εμφανίζεται ως φαινόμενο εξέλιξης και προόδου, είτε ως φαινόμενο που εμποδίζει και συγκρούεται με την πολιτική δημοκρατία. Στη συνέχεια, εξετάζουμε τον πόλεμο στην ιστορία, από τη στιγμή που το πολεμικό φαινόμενο προσλαμβάνει καθολική ισχύ και επηρεάζει όλες τις όψεις της οικονομικής και κοινωνικής ζωής των ανθρώπων. Αυτή την τομή στην όψη του πολέμου η σύγχρονη ιστοριογραφία την τοποθετεί στους πολέμους της γερμανικής ενοποίησης και στον αμερικανικό εμφύλιο. Μας απασχολούν ερευνητικά όλοι οι πόλεμοι από το δεύτερο μισό του XIXου αιώνα και μετά.

Ενδεικτικές θεματικές για εργασίες: ο πόλεμος στη θεωρία του μαρξισμού, ο πόλεμος στη φασιστική ιδεολογία, ο πόλεμος στη ρεαλιστική σχολή των διεθνών σχέσεων, πόλεμος και εμφύλιος πόλεμος, Αμερικανικός εμφύλιος πόλεμος, Ισπανικός εμφύλιος πόλεμος, Ελληνικός εμφύλιος πόλεμος, κινήματα αντίστασης και ανυπακοής στη διάρκεια των πολέμων, ο άμαχος πληθυσμός στη διάρκεια των παγκοσμίων πολέμων.

Τετάρτη: 10.00-13.00 (αίθουσα συνεδριάσεων τομέα INX)

Βιβλιογραφία

Γενικά

- Bock F., *Un parlementarisme de guerre*, Paris, Belin, 2002.
- Boemeke M., Chickering R., Förster S., (dir), *Anticipating Total War: the German and American Experiences, 1871-1914*, Washington, D.C., Cambridge University Press, 1999.
- Chickering R., Förster S.(dir), *Great War, Total War. Combat and Mobilisation on the Western Front, 1914-1918*, Cambridge-New York, Cambridge University Press, 2000.
- Crouthamel J., « War neurosis versus savings psychosis : working-class politics and psychological trauma in Weimar Germany », *Journal of Contemporary History*, April 2002, pp. 163-182.
- Daviet-Vincent M.-B., « De l'honneur de la corporation à l'honneur de la patrie. Les étudiants de Göttingen dans l'Allemagne de la Première Guerre mondiale », *Le Mouvement Social*, janvier-mars 2001, pp. 39-65.
- Faron O., *Les enfants du deuil. Orphelins et pupilles de la nation de la Première Guerre mondiale*, Paris, La Découverte, 2001.
- Fishman S. et al., *Femmes de prisonniers de guerre, 1940-1945*, Paris, L'Harmattan, 1996.
- Förster S., Nagler J. (dir), *On the Road of Total War : the American Civil War and the German Wars of Unification, 1861-1871*, Washington, D.C., Cambridge University Press, 1997.
- Horne J.N. (dir), *State, Society and Mobilization in Europe during the First World War*, Cambridge, Cambridge University Press, 1997.
- Horne J., Kramer A., *German atrocities, 1914. A history of denial*, New Haven, Yale University Press, 2001.
- Macleod J., Purseigle P. (dir), *Uncovered Fields. Perspectives in First World War studies*, London-Leyden, Brill Academic Publisher, 2003.
- Martin L., *Le Canard enchaîné ou les fortunes de la vertu. Histoire d'un journal satirique, 1915-2000*, Paris, Flammarion, 2001.
- Soutou G.-H., *L'or et le sang: les buts de guerre économiques de la Première Guerre mondiale*, Paris, Fayard, 1989.
- Tertrais H., *La piastre et le fusil. Le coût de la guerre d'Indochine*, Paris, Comité pour l'histoire économique et financière de la France, 2002.
- Virgili F., *La France « virile ». Des femmes tondues à la Libération*, Paris, Payot, 2000.

Εμφύλιος πόλεμος

- Bernecker W., *Colectividades y revolucion social. El anarquismo en la guerra civil española 1936-1939*, Barcelona, Critica, 1982.

- Bruneteaux P., *Maintenir l'ordre. Les transformations de la violence d'Etat en régime démocratique*, Paris, Presses de la FNSP, 1996.
- Casanova J., « Civil wars, revolutions and counterrevolutions in Finland, Spain and Greece (1918-1949). A comparative analysis », Kellogg Institute for International Studies, working paper, 1999.
- Catalan J., *La Economía española y la segunda Guerra mundial*, Barcelona, Ariel, 1995.
- Delgado Ruiz M., *Luces iconoclastas : anticlericalismo, espacio y ritual en la España contemporánea*, Barcelona, Editorial Ariel, coll. Ariel antropología, 2001.
- Godicheau Fr., *Une guerre civile dans la guerre civile*, Paris, Odile Jacob.
- Martin J.-Cl. (dir), *La Guerre civile entre histoire et mémoire*, La Roche-sur-Yon, Ouest Editions, 1995.
- Moreno González Fr., *La Resistencia armada contra Franco. Tragedia del maquis y la guerrilla*, Barcelona, Critica, 2001.
- Radcliff P., *From mobilization to civil war*, Cambridge, CUP, 1996.

Κοινωνική πολιτική και πόλεμος

- ARePPoS, *Philanthropies et politiques sociales en Europe (XVIII-XXe siècles)*, Paris, Anthropos, 1994.
- Baldwin P., *The Politics of Social Solidarity. Class Bases of the European Welfare State 1875-1975*, Cambridge, CUP, 1990.
- Bec C., *Assistance et République. La recherche d'un nouveau contrat social sous la III République*, Paris, Ed. de l'Atelier, 1994.
- Bec C., *L'Assistance en démocratie. Les politiques assistantielles dans la France des XIXe et XXe siècles*, Paris, Belin, 1998.
- Becker J.-J., *Les Français dans la Grande Guerre*, Paris, Robert Laffont, 1980.
- Becker J.-J., *L'Europe dans la Grande Guerre*, Paris, Belin, 1996.
- Démier F., *Histoire des politiques sociales. Europe, XIX-XXe siècle*, Paris, Seuil, 1996.
- Dumons B., Pollet G., *L'Etat et les Retraites. Genèse d'une politique*, Paris, Belin, 1994.
- Dutton P., *Origins of the French Welfare State : the Struggle for Social Reform in France, 1914-1947*, Cambridge, CUP, 2002.
- Feldman G., *Army, Industry and Labor in Germany. 1914-1918*, Providence/Oxford, Berg, 1992 (1re éd. 1966).
- Guedj Fr., Sirot S., *Histoire sociale de l'Europe. Industrialisation et société en Europe occidentale (1880-1970)*, Paris, Seli Arslan, 1997.
- Gueslin A., Guillaume P., *De la charité médiévale à la Sécurité sociale*, Paris, Editions ouvrières, 1992.
- Horne J., *Labour at War: France and Britain, 1914-1918*, Oxford, Oxford University Press, 1991.

- Kott S., *L'Etat social allemande. Représentations et pratiques*, Paris, Belin, 1995.
- Lawrence J., Dean M., Robert J.-L., "The outbreak of war and the urban economy: Paris, Berlin and London in 1914", *Economic History Review*, 1992, XLV, 3, pp. 564-593.
- Marwick A., *War and Social Change in the Twentieth Century*, London, Macmillan, 1974.
- MiRe, *Comparer les systèmes de protection sociale en Europe*, vol. 1, Rencontres d'Oxford, Paris, Imprimerie nationale, 1995.
- MiRe, *Comparer les systèmes de protection sociale en Europe*, vol. 2, Rencontres de Berlin, Paris, Imprimerie nationale, 1996.
- Mitchell A., *The Divided Path, German Influence on Social Reform in France after 1870*, Chapel Hill, University of North Carolina Press, 1991.
- Pederson S., *Family, Dependence and the Origins of the Welfare State. Britain and France 1914-1945*, Cambridge, CUP, 1993.
- Prost A., *Les Anciens combattants dans la société française, 1914-1939*, Paris, Presses de la FNSP, 1977.
- Renard D., « Assistance et assurance dans la constitution du système de protection social français », *Genèses*, 1995, no 18, p. 30-46.
- Rubin G., *War, Law and Labour : the Munitions Acts, State Regulation and the Unions, 1915-1921*, Oxford, Clarendon Press, 1987.
- Southall H., « Ni l'Etat ni le marché. Les premières prestations sociales en Grande-Bretagne », *Genèses*, 1995, no 18, pp. 6-29.
- Wall R., Winter J.M. (ed.), *The Upheaval of War: Family, Work and Welfare in Europe, 1914-1918*, Cambridge, CUP, 1988.
- Winter J., Robert J.-L. (dir), *Capital Cities at War. London, Paris, Berlin, 1914-1919*, Cambridge, CUP, 1995.

Η αστική εμπειρία του πολέμου

- Audoin-Rouzeau S. et alii, *La Politique et la Guerre. Pour comprendre le XXe siècle européen*, Paris, Agnès Viénot, 2002.
- Becker A., « Du 14 juillet 1919 au 11 novembre 1920 ; mort, où est ta victoire ? », *Vingtième Siècle, Revue d'Histoire*, 1996, no 49, pp. 31-44.
- Eksteins M., *Le Sacre du printemps. La Grande Guerre et la naissance de la modernité*, Paris, Plon, 1991.
- Natter W.G., *Literature at War. 1914-1940. Representing the "Time of Greatness" in Germany*, New Haven-London, Yale University Press, 1999.
- Prochasson C., « Les mots pour le dire: Jean Norton Cru, du témoignage à l'histoire », *Revue d'histoire moderne et contemporaine*, 2001, no 48-4, pp. 161-189.
- Trevisan C., *Les Fables du deuil. La Grande Guerre : mort et écriture*, Paris, PUF, 2001.
- Winter J.M., *Sites of Memory, Sites of Mourning*, Cambridge, Cambridge University Press, 1995.